

Grote artiesten van een bepaalde eeuw (die dus vaak terugkomen)

15^e eeuw:

Jan Van Eyck
Michelangelo (ook 16^e eeuw)
Leonardo Da Vinci (ook 16^e eeuw)
Botticelli
Donatello
Piero della Francesca
Hans Holbein
Rogier van der Weyden
Ghirlandaio
Albrecht Dürer (ook 16^e eeuw)

16^e eeuw

Rafael
Titiaan
Pieter Bruegel
Raimondi
Michiel Coxcie
Willem Key
Frans Floris
Pieter Aertsen
Giorgio Vasari
Adriaen Thomasz. Key
Frans Floris

Lucas Cranach

Maarten van Heemskerck

17e eeuw

Rembrandt
Caravaggio
P.P. Rubens
Jan Van Goyen
Gerard de Lairese
Nicolas Poussin
G.L. Bernini
Anthony van Dyck

18e eeuw

Jacques-Louis David (19e)
Anton Raphael Mengs

19e eeuw

Vincent van Gogh
Édouard Manet
Claude Monet
Toulouse-Lautrec
Edgar Degas
Gustave Courbet
Eugène Delacroix
Jean Auguste Dominique
Ingres
Auguste Rodin

20e eeuw

Pablo Picasso
Andy Warhol
Kazimir Malevich
René Magritte
Marcel Duchamp
Piet Mondriaan
Jackson Pollock
Roy Lichtenstein
Niki de Saint Phalle
Joan Miró
Alexander Calder
(Monet, vooral 19e E)

21e eeuw

Damian Hirst
Wim Delvoye
Jan Fabre
Jeff Koons
Luc Tuymans
Chris Burden
Maurizio Cattelan (ook 20e)
David Hockney (ook 20e E)

Begrippen / tags (Alfabetisch)

- Actionpainting is een manier van werken in de Amerikaanse en Europese abstracte expressionistische kunst van de 20e eeuw waarbij de handeling uitgangspunt is. De wortels ervan liggen in het surrealisme. De kunstenaar probeert de actie, de geste van het maken, op het doek over te brengen. Het kunstwerk staat voor een herinnering aan de handeling, de actie (bijvoorbeeld het ritmisch drippen van verf "over all" op een groot doek). De grote figuur van het abstract expressionisme in Amerika is Jackson Pollock.

- Aisthesis sensatie, perceptie, als tegengestelde van de gedachtewereld (noesis), begrippen en pure gedachten, lossen: elk bewustzijn

- Apotheose Indrukwekkend hoogtepunt als einde (van iets), ontkenning

- Les Ballets Russes een balletgezelschap uit Rusland, gesticht door Serge Diaghilev. Tussen 1909 en 1929 traden de Ballets Russes op in tal van Westerse landen, in een soort van rondtrekkend bestaan, in steeds wisselende samenstellingen, met Diaghilev als constante factor. Het fameuze gezelschap bracht vele belangrijke dansers en choreografen voort en stond bekend om haar vernieuwingsdrang, zowel in choreografie, in muzikaal opzicht als in kostuums en decorontwerp.

- Biedermeier de periode in de Duits/Oostenrijkse (kunst)geschiedenis van 1815 tot 1848, een periode van burgerlijke reactie en politieke restauratie. Huiselijkheid, vriendelijke vormen en nationale ornamenten zoals zwanen of een harp, lichte houtsoorten, gezelligheid en gevoel, verrijkt.

- Bozzetto een kleinschalig voorbereidend model van een sculptuur of schilderij.

- Camera obscura (Latijn voor donkere kamer) een verduisterde ruimte waarbij in een van de wanden een klein gaatje is aangebracht, later ook wel een lens. Het hierdoor invallende licht werpt een afbeelding van de buitenwereld op de tegenoverliggende wand. Net zoals bij afbeelding door een lens het geval is, wordt de buitenwereld op zijn kop afgebeeld.

- Canon het geheel van teksten, beelden, kunstwerken en gebeurtenissen dat het referentiekader is van een gedeelde cultuur of religie.

- Catharsis emotionele zuivering. Het beschrijft een extreme verandering in emotie die optreedt bij een personage en bij het publiek als gevolg van sterke gevoelens zoals verdriet, angst, medelijden, of zelfs gelach.

- Cobra een Europese kunststroming binnen de moderne kunst uit eind jaren 40 van de 20e eeuw en was een nieuwe internationale vereniging van kunstschilders en literatoren.

De naam Cobra heeft betrekking op de drie hoofdsteden van de landen waar de oprichters respectievelijk vandaan kwamen: Copenhagen - Brussel - Amsterdam.

- Colonnade zuilengang of een rij zuilen die een overdekking draagt. Gaat terug op Griekenland.

- Connaisseur of connoisseur (naar schilderij: De schilder en de Connoisseur, Pieter Bruegel)

= iemand die veel kennis heeft op het gebied van de schone kunsten, gastronomie / esthetische smaak

- Contrapost een term uit de beeldende kunst die een bepaalde houding van een geschilderd of gebeeldhouwd figuur beschrijft (meer bepaald: evenwichtige doch asymmetrische positie van het afgebeelde menselijk lichaam, waarin het draaien of het buigen van de verticale as van het lichaam een verandering van de richting van heupen, schouders en hoofd tot gevolg heeft)

- Decorum Een kritisch begrip omtrent de harmonie tussen de delen van een beeldend kunstwerk, literatuur of theater, en de goede smaak in het verband van het werk met de externe realiteit.

- Dilettantisme De karakteristieke werkwijze of eigenschap van een persoon die zich alleen in zijn vrije tijd, maar nooit professioneel, met een kunstvorm of een wetenschap bezighoudt. Amateurisme.

- Discours Redevoering, discussie Gebrek aan overeenkomst onder personen, groepen of dingen; spanning of geschil dat daaruit voortvloeit; meningsverschil.

- Disegno tekening, ontwerp, in de renaissancistische kunsttheorie het ontwerp van een schilderij in termen van de tekenkunst, die de basis was voor alle kunst. De term betreft niet de letterlijke tekening, maar het concept achter een kunstwerk.

- Ekphrasis kunstige beschrijving van een (kunst) voorwerp, in het bijzonder van een schilderij.

- Emblema (meervoud: emblemata), embleem of zinnebeeld: een kleine afbeelding met daarbij een korte kernachtige spreuk, zoals een spreekwoord en een kort gedicht.

- Emulatio Translatio (of interpretatio), imitatio en *aemulatio* zijn vormen van omgang met oudere voorbeelden met name in de Romeinse en renaissancecultuur. In de volgorde van begrippen zit een toenemende waardering voor het resultaat. Aemulatio is de poging om het model (van stijl, woordgebruik, metrum) te evenaren en, zo mogelijk, te overtreffen.

- Enscenering De manier waarop het geheel van de voorstelling wordt opgevoerd en in beeld wordt gebracht. Hoe een bestaande toneeltekst door het spel van acteurs/zangers, decor, speeltijd, kostumering, belichting, muziek, enz. gerealiseerd wordt.

- Entartete Kunst Verwijst naar de gezamenlijke stijlen die vertegenwoordigd waren op een tentoonstelling in München in 1937 en die door de Duitse Nationaal-Socialistische Arbeiderspartij werden veroordeeld als moreel en maatschappelijk verdorven (oa. schilderijen van Kokoschka).

- Epitaaf grafschrift op een muur of pijler van een kerkgebouw, boven of nabij het graf aangebracht en al dan niet versierd.

- Fauvisme modernistische richting in de Franse schilderkunst uit het begin van de twintigste eeuw, die zich kenmerkt in haar voorkeur voor zuivere expressiemiddelen van emoties, door het gebruik van heftige, ongemengde kleuren en een eenvoudige weergave van vormen en perspectief.

- Fysionomie (of physiognomie) een leer die in opkomst kwam aan het einde van de 18e eeuw en die stelde dat aan het uiterlijk van een mens zijn persoonlijkheid af te lezen is.

- Genealogie of stamboomonderzoek

- Gesamtkunstwerk een ideaal samenspel van alle kunsten.

- Gobelin De term wordt in het Nederlands gebruikt voor wandtapijt in het algemeen, maar duidt meer specifiek op de afkomst van het wandtapijt uit de Manufacture des Gobelins in Parijs. Die manufactuur is opgericht in het leegstaande pand - het Hôtel Gobelin - dat voorheen door het geslacht Gobelin werd gebruikt.

- Hermitage (Sint-Petersburg) een van de grootste kunst- en cultuurhistorische musea in de wereld.

- Hineininterpretierung verder interpreteren, onbedoelde betekenissen "vinden"

= een historisch feit of proces verklaren vanuit de huidige context. Dit leidt tot foute conclusies omdat tijdgenoten bij het nemen van beslissingen geen voorkennis hadden van de afloop

- Inventio In ruime zin is in de retorica de inventio de stofvinding: waar haalt de auteur van een betoog, tragedie, epos enz. zijn stof vandaan. Daarbij heeft hij de keuze tussen de Klassieke Oudheid, de geschiedenis, de mythologie of de bijbel. Vervolgens bepaalt hij welke voorbeelden hij aan het desbetreffende gebied ontleent. / uitvinding, conceptie van een voorstellingsinhoud

- Kunst- und Wunderkammern = kunstenkabinet een kast waarin een verzameling van kunst en rariteiten kon worden bewaard. In bredere zin wordt ook de verzameling van voorwerpen die in een dergelijke kast werden bewaard als rariteitenkabinet aangeduid.

- Kwadraatnet het werd al in de oudheid gebruikt om het ontwerp voor een wandschildering op papier, proportioneel vergroot over te brengen op een muur. Zowel de tekening als het paneel of de muur werden met horizontale en verticale lijnen gelijkelijk verdeeld in een zelfde aantal vierkanten. Vervolgens werd van vierkant tot vierkant de compositie van de tekening nagetekend.

- L'art pour l'art een Franse slogan uit de vroege 19e eeuw, letterlijk vertaald als 'kunst om kunst'.

Het is een kunstopvatting die stelt dat de enige maatstaf voor kunst intrinsiek is, en dus geen morele of didactische functie nodig heeft. Het kunstwerk moet worden beoordeeld op grond van kwaliteiten die in het werk aanwezig zijn, bv. technische aspecten. Hierdoor komt het kunstwerk op zichzelf te staan, los van de betekenis naar de toeschouwer, het wordt als autonoom bekeken.

- Maniera 16e-eeuwse literatuur. De schilder en biograaf *Vasari* gebruikt maniera in zijn 'De Levens' als 'stijl'. Iemands maniera is zijn persoonlijke artistieke stijl, zijn kenmerk, maar tegelijkertijd betekent het ook stijl in de zin van gratie en elegantie. Later kreeg het een negatieve betekenis.

- Maniërisme de late renaissance, de stijl van Italiaans geïnspireerde kunst vanaf circa 1525 tot ongeveer 1580. In de schilderkunst is de navolging van *Michelangelo* en *Rafaël* essentieel.

- Megalomanie grootheidswaanzin (vaak in de context van het absolutisme van Louis XIV)

- Memento mori een Latijnse zin die traditioneel wordt vertaald als 'Gedenk te sterven'. Het duidt artistieke creaties aan die mensen eraan herinneren dat ze sterfelijk zijn.

- Mimesis Een kunstige nabootsing van de natuur - esthetisch begrip dat imitatie ziet als het belangrijkste werkzame onderdeel bij de creatie van een kunstwerk.

- Mirakelbeeld Een genadebeeld is in de Katholieke en Oosters-orthodoxe Kerk een afbeelding waaraan devotie verbonden is. Vaak gaat het om een beeld van Maria. Soms zijn er bij een dergelijke beeltenis wonderen gebeurd. In dat geval wordt er van een mirakelbeeld gesproken.

- Modello model, een tekening van een schilderij, beeldhouwwerk of gebouw dat meestal wordt gemaakt om goedkeuring van de opdrachtgever te krijgen.

- Neoplatonisme de periode van platonisme die volgde op de nieuwe impuls die de filosofische speculaties van Plotinus (204-269) eraan hadden gegeven. De moderne betekenis van de term is die van een school voor religieuze en mystieke filosofie die vorm kreeg in de 3e eeuw na Christus, gesticht door Plotinus en gebaseerd op de leer van Plato.

- Objet trouvé readymade, een kunstvorm ontstaan in het begin van de 20e eeuw. Als uitvinder geldt de dadaïst Marcel Duchamp. Een industrieel voorwerp wordt uit zijn alledaagse context gehaald en tot kunst bestempeld doordat het in een museale omgeving wordt getoond.

- Odalisk was een slavin of concubine in de harem van de Turkse sultan. De odalisk was tijdens de 19e-eeuwse Westerse kunst een geliefd figuur voor kunstschilders.

- Ornament compositie of versieringselement dat tot doel heeft een voorwerp of gebouwen of delen daarvan te versieren of op te luisteren

- Palazzo Vecchio was honderden jaren lang het belangrijkste gouvernementele gebouw van de stad Florence.

- Paragone vergelijking, een zekere rivaliteit tussen de schilderkunst en de beeldhouwkunst tijdens de Renaissance om te bepalen welke het belangrijkste was. Het debat dat hierdoor in gang werd gezet, hielp de aard en rol van beide kunstvormen bepalen.
- Poussinisten versus Rubenisten een controverse tussen twee verschillende stromingen die de rest van de 17e eeuw zou voortduren. De discussie ging over de vraag of men Peter Paul Rubens ofwel Nicolas Poussin als voorbeeld moest nemen. De volgelingen van Poussin, de "poussinisten", vonden dat de lijn (disegno) moest domineren. De Rubensfans, de "rubenisten", vonden dat kleur belangrijker was omdat het de emotie bepaalt.
- Procesinnovatie een nieuwe technologie (zoals de kunststoftechnologie) wordt gebruikt om 'oude' producten opnieuw te realiseren. Het is dus een nieuw productieproces. De daaruit voortvloeiende producten behoeven geen innovaties te zijn; maar de wijze waarop ze gerealiseerd worden is fundamenteel anders. (vergelijk; de plastic - kunststof - emmer in plaats van de zinken emmer).
- Rederijkers amateur-dichters en voordrachtskunstenaars die zich in de late ME gingen organiseren
- Retabel een wand van schilder- of beeldhouwwerk tegen de muur boven een altaar. Altaarretabels bestaan alleen in de katholieke traditie. De meeste retabels dateren van voor de reformatie.
- Scholastiek Combinatie van wijsbegeerte en godsgeleerdheid die aan de hogescholen van de middel- eeuwen onderwezen werd (vooral aansluitend bij Aristoteles)./. het vermengen van bijbelse gegevens met allerlei buitenbijbelse filosofische gedachten.
- Seculier als iets of iemand niet te maken heeft met een godsdienst of de kerk
- Suprematisme een vorm van de abstracte kunst uit het begin van de twintigste eeuw; de bloeitijd van deze beweging lag van circa 1915 tot 1930. Deze stijl binnen de schilderkunst werd gegrondvest door de Russische kunstschilder Kazimir Malevitsj (Het Zwarte vierkant). De suprematisten geloven dat het gevoel de techniek in het leven roept.
- Topos een stijlfiguur, waarbij een clichésituatie of -locatie wordt gebruikt, in de literatuur of en andere verhalende kunstvormen, zoals theater en opera. Het woord is Grieks voor "plaats"
- Triptiek drieluik
- Trompe-l'oeil een schildertechniek die bedrieglijk realistisch aandoet. Het woord trompe-l'oeil is Frans en betekent gezichtsbedrog. (door te spelen met schaduwen en licht)
- Übermensch een type mens dat hoger wordt aangeschreven dan de gewone mens. Friedrich Nietzsche introduceerde het begrip. De nazi's misbruikten dit woord en bedachten als tegenhanger het begrip 'untermensch'.
- Ut pictura poesis 'zoals schilderen is, zo is poëzie' uit Horatius' Ars Poetica.
- Valore di factica versus valore di stima waarde van inspanning versus geschatte waarde
- Vite Levens van uitmuntendste Italiaanse architecten, schilders, beeldhouwers, door de 16e-eeuwse *Giorgio Vasari*. Het is een van de bekendste en werken over de kunstenaars van de Italiaanse renaissance, en het eerste belangrijke boek over kunstgeschiedenis. De titel wordt vaak verkort tot 'Vite' of 'Levens'.
- Vlaamse Primitieven de benaming van een groep kunstschilders uit de lage landen van de 15e en begin 16e eeuw, voornamelijk werkzaam rond de bloeiende steden Brugge en Gent. Enkele bekende vertegenwoordigers van deze school waren *Jan van Eyck*, *Rogier van der Weyden*, *Hugo van der Goes*, *Hans Memling*, *Dirk Bouts* en *Gerard David*. Het werk van deze schilders wordt vandaag doorgaans tot de noordelijke renaissance gerekend.

Materialen

- Albast(er) = verschijningsvormen van twee verschillende mineralen: gips en calciet.
- Bas-reliëf = een beeldhouwmethode waarbij de weergegeven voorstelling vrij ondiep uitgewerkt is. De afbeelding is gewoonlijk sterk afgeplat, waardoor het alleen in vooraanzicht realistisch overkomt. Meestal gaat het om afbeeldingen die in een gevel verwerkt zijn, en waarvan toch enkel maar de voorkant zichtbaar is.
- Ponsen bewerking waarbij vormen uit plaatmateriaal worden gesneden, of op een andere manier delen van een constructie door drukkracht verwijderd worden terwijl de constructie zelf achteraan ondersteund wordt.
- Tempera = een verfsoort bestaande uit een emulsie met kleurpigment.
- houtsnede
- gravure